

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Cdo/41/2022
Identifikačné číslo spisu:	3716206770
Dátum vydania rozhodnutia:	20.03.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Gabriela Klenková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:3716206770.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky spore žalobcov 1/ Q.. Q. Q., narodeného XX. R. XXXX, V., Š. XXX/XX a 2/ Q.. U. Q., narodenej XX. X. XXXX, V., Š. XXX/XX, obaja zastúpení spoločnosťou Advokátska kancelária JUDr. Pavel Loduha, s.r.o., Považská Bystrica Slovenských partizánov 1131/51, IČO: 50 469 258 proti žalovanej Prima banka Slovensko a. s., Žilina, Hodžova 11, IČO: 31575951 zastúpenej spoločnosťou SEDLAČKO & PARTNERS s. r. o. Bratislava, Štefánikova 8, IČO: 36 853 186, o zaplatenie 3 271,25 eura s príslušenstvom vedenom na Okresnom súde Považská Bystrica pod sp. zn. 6Csp/20/2016, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 17CoCsp/7/2020 a sp. zn. 17CoCsp/8/2020 z 28. januára 2021, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 17CoCsp/7/2020 a sp. zn. 17CoCsp/8/2020 z 28. januára 2021 v potvrdzujúcom vyhovujúcom výroku a v súvisiacom výroku o trovách konania z r u š u j e a vec mu v rozsahu zrušenia v r a c i a na ďalšie konanie.

Z r u š u j e uznesenie Okresného súdu Považská Bystrica č. k. 6Csp/20/2016-290 z 26. mája 2021.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „odvolací súd“) napadnutým rozsudkom sp. zn. 17CoCsp/7/2020 a sp. zn. 17CoCsp/8/2020 z 28. januára 2021 potvrdil rozsudok Okresného súdu Považská Bystrica (ďalej len „súd prvej inštancie“) č. k. 6Csp/20/2016-198 z 23. augusta 2017, o uložení povinnosti žalovanej zaplatiť žalobcovi 2 068,25 eur s úrokom z omeškania 5 % ročne od 29. júla 2016 do zaplatenia, v spojení s dopĺňajúcim rozsudkom č. k. 6Csp/20/2016 - 232 zo 4. novembra 2019 o určení, že zmluvná podmienka používaná dodávateľom v zmluve o poskytnutí hypotekárneho úveru č. 99/524/06 z 13. februára 2006 pod bodom 4.5 v znení: „Banka má právo adekvátnym spôsobom meniť úrokovú sadzbu podľa bodu 4.4 úverovej zmluvy v prípade, ak dôjde k zmene miery rizika klienta. Zmena miery rizika klienta môže súvisieť predovšetkým so zmenou rizikovej váhy klienta podľa pravidiel stanovených Národnou bankou Slovenska. Pre posúdenie zmeny miery rizika klienta sú rozhodujúce skutočnosti platné v čase podpisu úverovej zmluvy v porovnaní so skutočnosťami platnými v čase vykonávanej zmeny. Príslušnú zmenu úrokovej sadzby je banka oprávnená uskutočniť automaticky bez dodatkov k

úverovej v zmluve“, je ako neprijateľná neplatná; konanie v časti o zaplatenie 73,09 eur s príslušenstvom zastavil; vo zvyšku žalobu zamietol; Žiadnej zo strán sporu nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

2. Súd prvej inštancie právne vec posúdil v súlade s ustanoveniami § 497 Obchodného zákonníka, § 2 ods. 1 písm. a), b), § 23a ods. 1 a 2 zákona č. 634/1992 Zb. o ochrane spotrebiteľa účinného v čase uzavretia zmluvy, § 52 ods. 2 a 3, § 53 ods. 1 a 3 písm. i), ods. 4 § 54 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka, § 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka znení účinnom od 1. januára 2008, § 52 ods. 2 Občianskeho zákonníka účinného od 1. apríla 2015, § 879j, § 451 ods. 1 a 2, § 457, § 100 ods. 1, § 107 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka. Na základe výsledkov vykonaného dokazovania považoval za nesporné, že medzi stranami vznikol právny vzťah z titulu uzavretej zmluvy o úvere z 13. februára 2016 v zmysle § 497 a nasl. Obchodného zákonníka, na základe ktorej žalovaná poskytla žalobcom hypotekárny úver vo výške 2 000 000 Sk (66 387,84 eura) na nadobudnutie nehnuteľnosti, ktorý sa žalobcovia zaviazali splácať spolu s dohodnutým úrokom v pravidelných mesačných splátkach k 15.dňu kalendárneho mesiaca. Podľa bodu 4.4 úverovej zmluvy si strany dohodli revizibilnú úrokovú sadzbu vo výške 4,45 % ročne od podpisu zmluvy, ktorá je súčtom BRIBOR a úrokového rozpätia. Počiatočná výška BRIBOR bola 3,35 % ročne, pričom jej hodnota sa pravidelne prehodnocovala v rozhodujúci deň v hodnote BRIBOR platného dva pracovné dni pred rozhodujúcim dňom. V zmluve si strany dohodli výšku úrokového rozpätia 1,1 % ročne. Sporným nebolo ani to, že žalobcovia úver riadne a včas splácali, v zmysle žalovanou predloženej histórie transakcií na úvere žalobcov. Spornou bola otázka právnej kvalifikácie nároku žalobcov, otázka premlčania, prijateľnosti resp. neprijateľnosti bodu 4.5 zmluvy o úvere a v neposlednom rade otázka možnosti posúdenia zmluvy, vzhľadom na dátum uzatvorenia aj podľa ustanovení Občianskeho zákonníka o neprijateľných zmluvných podmienkach. Súd prvej inštancie skonštatoval, že predmetná zmluva o úvere spĺňa kritériá spotrebiteľskej zmluvy podľa § 2, § 23a ods. 1 a 2 zákona č. 634/1992 Zb. o ochrane spotrebiteľa. S poukazom na § 52 ods.1 Občianskeho zákonníka účinného od 1. januára 2008 ustálil, že sa jedná o spotrebiteľskú zmluvu, za ktorú sa považuje každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom, pričom v prechodnom ustanovení § 879j Občianskeho zákonníka bolo určené, že ustanoveniami tohto zákona sa spravujú právne vzťahy vzniknuté pred 1. januárom 2008.

2.1. Vo vzťahu k právnej kvalifikácii uplatneného nároku následne skonštatoval, že v zmysle zásady iura novit curia, má súd poznajúci právo povinnosť sám aplikovať právo bez ohľadu na právnu kvalifikáciu stranami sporu, ktorá kvalifikácia však môže vychádzať len zo skutkových tvrdení uvádzanými stranami. Vzhľadom k tomu, že žalobcovia v konaní tiež tvrdili, že nárok považovali za rozdiel medzi úrokom, ktorý zaplatili a úrokom, ktorý by mali platiť v prípade, ak by banka nepristúpila k jednostrannému zvýšeniu úrokovej sadzby na základe neprijateľnej zmluvnej podmienky, ich nárok súd prvej inštancie kvalifikovať len ako bezdôvodné obohatenie v zmysle § 451 Občianskeho zákonníka. Dôvodil, že nie je ho možné považovať ako nárok na priznanie finančného zadosťučinenia podľa § 3 ods. 5 zákona č. 632/1992 Zb., pretože zo skutkových tvrdení žalobcov uplatnenie tohto nároku nevyplyvalo.

2.2. Vo vzťahu k posúdeniu otázky platnosti zmluvnej podmienky dojednanej v zmluve o úvere a to bodu 4.5 uviedol, že žalovaná i napriek tomu, že jej boli známe rozhodnutia Krajského súdu v Žiline, ktorými vyslovil neprijateľnosť tejto zmluvnej podmienky, trvala na tom, že zmluvná podmienka je platná a nejedná sa o neprijateľnú zmluvnú podmienku. Argumentovala tým, že bola oprávnená jednostranne zmeniť úrokovú sadzbu, ak dôjde k zmene miery rizika klienta, ktorú zisťuje aj behaviorálnym skóringom, pričom konkrétne parametre, ktoré sú hodnotené, podliehajú utajeniu. Aj keď sa toto ustanovenie môže zdať nevýhodné, je vyvážené možnosťou predčasne splatiť úver bez poplatkov. S uvedenou argumentáciou sa však súd prvej inštancie nestotožnil. Zmluvné dojednanie uvedené v bode 4.5 považoval za neprijateľnú zmluvnú podmienku v zmysle § 53 ods. 3 písm. i) Občianskeho zákonníka, a z tohto dôvodu za neplatnú (§ 53 ods. 4 Občianskeho zákonníka). Dôvodil, že oprávnené záujmy veriteľa nemôžu veriteľa oprávniť k tomu, aby sám mohol takéto právo aplikovať, najmä ak nie sú na počiatku úplne a jasne stanovené podmienky a dlžník nemá možnosť s nimi vysloviť nesúhlas. Žiadne oprávnenie veriteľa nie je také široké, aby sa mohol správať svojvoľne a podľa vlastného uváženia meniť zmluvné ustanovenia, ktorými je aj dohoda o určení výšky úrokov ako jednej z podstatných

náležitosti zmluvy o úvere. Táto jednostranná zmena nie je vyvážená tým, že dlžník má možnosť v lehote tridsiatich dní splatiť zostatok úveru. Je zjavné, že dlžník pri uzatváraní zmluvy je v určitom očakávaní, že zmluvný vzťah bude trvať viac rokov, počas ktorých bude postupne splácať poskytnutý úver, preto nemožno očakávať, že bude mať k dispozícii v pomerne krátkej lehote, najmä pri skutočne zhoršenej bonite možnosť obstaráť hotovosť na úhradu záväzku, či získať nový úver za prijateľných podmienok. Predmetné ustanovenie zmluvy je nejasné, nejednoznačné, nakoľko nevysvetľuje pojem „zmeny miery rizika klienta“. Národná banka Slovenska nestanovuje výpočet kritérií pre klienta, ale pre postup banky. Ustanovenie je preto neurčité a nejednoznačné, nakoľko navodzuje dojem, že zmeniť úrokovú sadzbu možno iba v prípade, ak dôjde k zmene rizikovej váhy klienta, teda k subjektívnym okolnostiam na strane klienta a nie k zmenám úrokových ukazovateľov na finančných trhoch. Ustanovenie navodzuje dojem, že k zvýšeniu úrokovej sadzby môže dôjsť len v prípade, ak sa zvýši miera rizika klienta. Žalovaná si však uvedené ustanovenie zmluvy vykladá širším spôsobom a to spôsobom, že môže svojvoľne meniť výšku úrokovej sadzby aj v iných prípadoch. Žalovaná pritom v spore netvrdila, že by sa objektívne zvýšila miera rizika klienta v tom, že by sa zhoršila jeho schopnosť splácať úver. Naopak žalobcovia tvrdili, že ich bonita sa zvýšila, keď splatili mladomanželskú pôžičku a odpadla im jedna vyživovacia povinnosť, ktoré skutočnosti žalovaná nespochybnila. Vychádzajúc z uvedeného súd prvej inštancie skonštatoval, že bod 4.5 zmluvy o úvere zakladá značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa, ktoré ustanovenie predstavuje neprijateľnú zmluvnú podmienku. Dospel teda k záveru, že bod 4.5 zmluvy o úvere je neprijateľnou zmluvnou podmienkou, preto absolútne neplatnou a žalovaná nemohla jednostranne zmeniť výšku úrokovej sadzby. Úver považoval za úročený súčtom sadzby EURIBOR, ktorá bola k 11. februáru 2013, teda dva dni pred rozhodujúcim obdobím vo výške 0,606 % a úrokovým rozpätím dohodnutým v zmluve o úvere vo výške 1,1 %. Skutočnosť, že úroková sadzba, ktorou mal byť úročený úver od 13. februára 2013 mala byť vo výške 1,7 % nebolo medzi stranami sporné. Žalovaná akceptovala tento výpočet, keď s ním počítala v predloženej dôkaznej - v histórii transakcií na úvere. Nárok z neprijateľnej zmluvnej podmienky zakladá nárok žalobcov na vrátenie bezdôvodného obohatenia v zmysle § 451 a § 457 Občianskeho zákonníka.

2.3. Z predloženej histórie transakcií na úvere žalovanou, s ktorou žalobcovia súhlasili vyplýva, že za obdobie od augusta 2013 do júna 2016 bol rozdiel medzi úrokom, ktorý žalobcovia v rámci splácania úveru zaplatili a úrokom, ktorý by zaplatiť mali pri úrokovej sadzbe 1,7 % vo výške 3 198,16 eur. Od 1. augusta 2016 do 12. februára 2017 bol úver úročený úrokom 4,99 %, od 13. februára 2017 do 14. januára 2018 s úrokom vo výške 4,79 %, od 15. januára 2018 do 30. júna 2016 s úrokom vo výške 4,29 %. Vo vzťahu k vznesenej námietke premlčania žalovanou, súd prvej inštancie konštatoval jej posúdenie výlučne v zmysle ustanovení Občianskeho zákonníka, citujúc § 52 ods. 2 Občianskeho zákonníka účinného od 1. apríla 2015, ktorú námietku považoval za čiastočne dôvodnú. Nárok žalobcov posúdil ako nárok vyplývajúci z bezdôvodného obohatenia, kedy sa v zmysle § 107 Občianskeho zákonníka právo na vydanie bezdôvodného obohatenia premlčí v subjektívnej dvojročnej dobe, ktorá plynie odo dňa, keď sa oprávnený dozvie, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto sa na jeho úkor obohatil. Prvýkrát sa žalobcovia dozvedeli, že došlo k bezdôvodnému obohateniu pre ich nárok uplatnený žalobou dňa 15. augusta 2013, teda dňom kedy zaplatili na úverovom účte splátku za mesiac august 2013. Ak si žalobcovia mohli pri každej splátke uplatniť právo na súde od nasledujúceho dňa po jej zaplatení, a keďže podali žalobu až 1. augusta 2016, splátky za obdobie august 2013 až júl 2014, považoval súd prvej inštancie za premlčané, preto v tejto časti žalobu zamietol. Za nepremlchanú považoval splátku splatnú za mesiac august 2014, lebo o nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia sa žalobcovia dozvedeli 15. augusta 2014. Súd prvej inštancie sa nestotožnil s názorom žalobcov, žeby začiatok plynutia premlčacej doby bol viazaný na prejudiciálne rozhodnutie o neprijateľnosti zmluvnej podmienky, prípadne na rozhodnutie Krajského súdu v Žiline v inej veci. Je zjavné, že žalobcovia na danú neprijateľnosť poukazovali už v roku 2013 podaním žaloby na Okresnom súde Žilina, teda mali jednoznačne subjektívnu vedomosť o neprijateľnosti zmluvnej podmienky, keďže sa jej aj vyslovenia domáhali. Vychádzajúc z histórie transakcií na úvere spracovanej žalovanou k 1. januáru 2017 dospel teda k záveru, že nárok žalobcov za obdobie od 1. augusta 2013 do 31. júla 2014 vo výške 1 129,91 eura spolu s príslušenstvom je premlčaný, preto žalobu v tejto časti zamietol. Rozdiel medzi celkovou sumou úrokov, ktoré v období od 1. augusta 2013 do 14. januára 2016 žalobcovia skutočne zaplatili,

predstavoval sumu vo výške 4 301,48 eura a sumou, ktorú by za rovnaké obdobie mali zaplatiť pri úroku 1,75 % t. j. sumu vo výške 1 511,04 eura, činí sumu vo výške 2 790,44 eura.

2.4. Pôvodne si žalobcovia uplatňovali sumu 3 271,25 eura, avšak sčasti nárok vo výške 73,09 eura s príslušenstvom vzali späť, preto súd prvej inštancie v tejto časti konanie zastavil v súlade s § 145 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“). Po akceptácii výpočtu rozdielu na zaplatených úrokoch a úroku počítaného vo výške 1,7 %, predmetom sporu zostala suma 3 198,16 eura, v ktorej časti považoval nárok vo výške 2 068,25 eura za dôvodný, preto žalobe sčasti vyhovel. Spolu s istinou priznal aj úrok z omeškania vo výške 5 % ročne od 29. júla 2016 do zaplatenia v súlade s § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka, § 3 ods. 1, § 10c Nariadenia vlády č. 87/1995 Zb. O nároku na náhradu trov konania rozhodol v súlade s § 262 ods. 1 CSP, z vychádzajúc zo zásady pomerného úspechu žalobcov v spore vyplývajúcej z § 255 ods. 2 CSP, so stanovením úspechu žalobcov v rozsahu 26,46 %, vrátane zohľadnenia zastavenia konania sčasti v zmysle § 256 ods. 1 CSP.

2.5. Dopĺňajúcim rozsudkom č. k. 6Csp/20/2016 - 232 zo 4. novembra 2019 súd prvej inštancie určil, že zmluvná podmienka používaná dodávateľ v zmluve o poskytnutí hypotekárneho úveru č. 99/524/06 z 13. februára 2006 pod bodom 4.5 v znení: „Banka má právo adekvátnym spôsobom meniť úrokovú sadzbu podľa bodu 4.4 úverovej zmluvy v prípade, ak dôjde k zmene miery rizika klienta. Zmena miery rizika klienta môže súvisieť predovšetkým so zmenou rizikovej váhy klienta podľa pravidiel stanovených Národnou bankou Slovenska. Pre posúdenie zmeny miery rizika klienta sú rozhodujúce skutočnosti platné v čase podpisu úverovej zmluvy v porovnaní so skutočnosťami platnými v čase vykonávanej zmeny. Príslušnú zmenu úrokovej sadzby je banka oprávnená uskutočniť automaticky bez dodatkov k úverovej zmluve“ je ako neprijateľná neplatná. Citujúc § 225 CSP s odkazom na bod 59 odôvodnenia rozsudku č. k. 6Csp/20/2016 - 198 z 23. augusta 2007, súd prvej inštancie rozhodol o neprijateľnosti zmluvnej podmienky bez návrhu.

3. Odvolací súd považoval napadnuté rozhodnutie za vecne správne. Vo vzťahu k namietanej právnej kvalifikácii dôvodil, že žalobcovia v žalobe aj v priebehu konania dostatočne zrejým spôsobom uviedli rozhodné skutočnosti, od ktorých odvodzovali uplatnený nárok. Konkrétne sa žalobou domáhali vydania rozdielu medzi zmluvne dohodnutou zmluvnou sadzbu a zvýšenou sadzbu. Na základe uvedeného súd prvej inštancie správne právne kvalifikoval nárok žalobcov ako nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia v zmysle § 451 Občianskeho zákonníka. Za nedôvodnú považoval odvolací súd námietku žalobcov ohľadne premĺčania. Súhlasil s jej posúdením súdom prvej inštancie, pričom podotkol, že samotné počítanie premĺčania odvolací súd nepreskúmal, keďže nebolo stranami sporu odvolaním spochybnené, s poukazom na viazanosť odvolacieho súdu odvolacími dôvodmi v zmysle § 380 ods. 1 a 2 CSP. Kľúčovou odvolacou námietkou žalovanej bolo posúdenie bodu 4.5 zmluvy ako neprijateľnej zmluvnej podmienky. Odvolací súd citujúc § 53 ods. 3 písm. i) Občianskeho zákonníka argumentoval tým, že sporným v citovanom ustanovení je termín „zmeny miery rizika klienta“. Termín použitý v zmluve musí byť vyjadrený určito, jasne a zrozumiteľne, aby bolo pre zmluvné strany predvídateľné, aká budúca zmena môže mať vplyv na dojednanú zmluvnú podmienku. Ak taký termín v sebe obsahuje možnosť rozdielného výkladu, resp. tento termín sa v zmluve nešpecifikuje na účely zmluvy, vytvára to pre zmluvné strany neistotu ohľadom ich právneho postavenia. Z judikatúry Súdneho dvora Európskej únie (ďalej len „SD EÚ“) pri spotrebiteľských zmluvách a jednostrannej zmene zmluvných podmienok zo strany dodávateľa vyplýva, že zmluva musí obsahovať dôvod a spôsob jednostrannej zmeny zmluvných podmienok, pričom musí umožňovať spotrebiteľovi za konkrétnych podmienok skutočne zrealizovať možnosť jej zrušenia (C-92/11, C-359/11 a C-400/11). V danom prípade dôvod jednostrannej zmeny zmluvnej podmienky odvolací súd nepovažoval za vyjadrený dostatočne určito a jasne. Súhlasil so záverom súdu prvej inštancie, že zmluvná podmienka uvedená v bode 4.5 je neprijateľnou, a preto neplatnou podmienkou. Ustálil, že ak žalovaná jednostranne zmenila zmluvné podmienky, konala na základe dôvodu, ktorý jej umožňoval zahrnúť pod neho rôzne, nevylučujúce svojvoľné okolnosti znamenajúce zvýšenie úrokovej sadzby, teda aj netransparentné zvýšenie úrokovej sadzby. Následne to vyvolalo značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Odvolací súd následne poznamenal, že došlo k nesprávnemu zvýšeniu úrokovej sadzby, ktorú oznámila

žalovaná žalobcom listom z 10. decembra 2012, ktoré zvýšenie žalovaná vykonala na základe neprijateľnej zmluvnej podmienky vyplývajúcej z bodu 4.5 zmluvy o úvere. Žalovaná v uvedenom liste oznámila žalobcom úrokovú sadzbu vo výške 4,99 % ročne, ktorú tvorila základná úroková sadzba v hodnote EURIBOR, ktorej výška v deň vyhotovenia oznámenia bola 0,606 % a úrokové rozpätie vo výške 4,44 % ročne. Zmluvné strany si v zmluve o úvere dojednali úverové rozpätie vo výške 1,1 % ročne. Zároveň si medzi sebou nedojednali, že by bolo možné toto úrokové rozpätie meniť. Zmluvne dojednané mali iba prehodnocovanie hodnoty BRIBOR, neskôr EURIBOR. Z uvedeného je zrejmé, že aj keby súd nekonštatoval neprijateľnosť zmluvnej podmienky uvedenej v bode 4.5 zmluvy o úvere, išlo by o zvýšenie úrokovej sadzby žalovanou, ktoré nebolo v súlade so zmluvou, nakoľko žalovaná pri tomto zvýšení pristúpila k zvýšeniu úrokového rozpätia, ktoré menené byť nemohlo. Na uvedené konštatovanie obsahovo nadväzuje odvolacia námietka žalovanej podľa ktorej, ak súd prvej inštancie neuznal možnosť zmeny úrokovej sadzby, mala byť uplatňovaná zmluvne dojednaná úroková sadzba vo výške 4,45 % ročne. S touto námietkou sa odvolací súd rovnako nestotožnil. Uviedol, že ak mala byť hodnota EURIBOR k 11. februáru 2013 vo výške 0,606 % a zmluvne dojednané úrokové rozpätie vo výške 1,1 % ročne, tak správna úroková sadzba spočívala podľa zmluvy v ich súčte teda vo výške 1,7 % ročne. Súd prvej inštancie preto dospel k správne mu záveru o výške úrokovej sadzby, pričom žalovaná tento výpočet v konaní pred súdom prvej inštancie ani nespochybňovala.

3.1. Vo vzťahu k námietke týkajúcej sa určenia neprijateľnosti zmluvnej podmienky vo výroku, odvolací súd s poukazom na § 298 ods. 2 CSP prezentoval názor, v zmysle ktorého bolo povinnosťou súdu prvej inštancie uviesť vo výroku rozhodnutia neprijateľnosť zmluvnej podmienky. Na základe uvedeného bol vydaný doplniaci rozsudok v súlade s § 225 CSP, ktorý procesný postup odvolací súd nepovažoval za porušenie procesných práv žalovanej. Na základe uvedených dôvodov odvolací súd napadnutý rozsudok v spojení s doplniacim rozsudkom ako vecne správny potvrdil v súlade s § 387 ods. 1 CSP. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol v súlade s § 396 ods. 1 v spojení s § 255 CSP tak, že žiadnej zo strán nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal, nakoľko obe strany nemali v odvolacom konaní úspech.

4. Proti uvedenému rozhodnutiu odvolacieho súdu podala dovolanie žalovaná (ďalej len „dovolateľka“), ktorého prípustnosť vyvodzovala z ustanovení § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. b) CSP. V súvislosti s namietaným porušením procesných práv tvrdila, že odvolací súd v rozpore s § 386 až § 395 CSP nezákonne vrátil vec bez rozhodnutia o odvolaní na vydanie doplnujúceho rozsudku súdu prvej inštancie a tým porušil zásadu reformatio in peius (čl.16 ods. 3 Základných princípov CSP), ktorý sa vzťahuje nielen na konanie o opravnom prostriedku, ale aj na ďalšie konanie. Dovolateľka argumentovala tým, že žiadna zo strán sa doplnenia výroku rozsudku nedomáhala. V dôsledku svojvoľného postupu odvolacieho súdu sa dovolateľka ocitla v situácii, že konečný výsledok odvolacieho konania a následného konania je pre ňu výrazne horší. Zdôraznila, že výrok o neprijateľnej zmluvnej podmienke je pre ňu mimoriadne závažný a má všeobecný dosah na celkový predmet jej podnikateľskej činnosti. Na podporu prezentovaného názoru poukázala na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. I. ÚS 125/2017 z 8. novembra 2017, z ktorého právnu vetu citovala. K namietanému nedostatočnému vysporiadaniu sa s podstatným argumentom žalovanej proti určeniu bodu 4.5 zmluvy o úvere za neprijateľnú zmluvnú podmienku uviedla, že k určeniu neprijateľnosti došlo len v časti (vytrhnutím z kontextu), bez zohľadnenia bodu 4.6 zmluvy. Obidve ustanovenia treba vykladať spoločne, pretože do zmluvy o úvere boli formulované s ohľadom na znenie smerníc Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (ďalej len „smernica Rady 93/13/EHS“), ktorá v bode 2 písm. b) prílohy nepovažuje za neprijateľnú zmluvnú podmienku, ak dodávateľ finančnej služby zmení „úrokovú sadzbu platenú spotrebiteľom alebo finančnú službu spotrebiteľovi alebo sumu iných poplatkov za finančné služby bez oznámenia, ak na to má právny dôvod za predpokladu, že sa od dodávateľa vyžaduje ihneď o tom informovať druhú zmluvnú stranu alebo strany pri najbližšej príležitosti a že druhá strana má možnosť ihneď od zmluvy odstúpiť“. Uvedené ustanovenie je súčasťou ustanovenia § 53 ods. 15 Občianskeho zákonníka. Vzhľadom na znenie tejto výnimky, podľa názoru dovolateľky je nutné ustanovenia bodov 4.5 a 4.6 zmluvy o úvere hodnotiť ako vzájomne súvisiace a neoddeliteľné, a nepovažovať ich ako celok za neprijateľnú zmluvnú podmienku s poukazom na § 53 ods. 15 písm. a) Občianskeho zákonníka. Názor o potrebe zohľadnenia uvedeného

ustanovenia bol konštatovaný aj v uznesení Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) z 21. októbra 2020 sp. zn. 4Cdo/141/2020. V nadväznosti na uvedené namietala nepreskúmateľnosť napadnutého rozhodnutia a tým porušenie práva na spravodlivý proces s poukazom na rozhodnutia najvyššieho a ústavného súdu.

4.1. V súvislosti s namietaným nesprávnym právnym posúdením v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP, dovolateľka vymedzila právne otázky od vyriešenia, ktorých záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a to či (i) je neprijateľnou zmluvná podmienka, ktorá oprávňuje banku z objektívneho dôvodu zmeniť úrokovú sadzbu úveru, ak je banka povinná písomne a bez zbytočného odkladu informovať spotrebiteľa o takejto zmene a o možnosti vypovedať zmluvu a ak má z dôvodu takejto zmeny spotrebiteľ právo zmluvu vypovedať s okamžitou účinnosťou a bez poplatku; (ii) možno právne zastúpeným žalobcom (spotrebiteľom) priznať nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia namiesto nároku na náhradu škody alebo na finančné zadosťučinenie, ak výslovne tvrdia, že takýto nárok nepožadujú; (iii) môže byť ustanovenie, ktoré má základ v osobitnom právnom predpise aplikovanom na daný právny vzťah neprijateľnou zmluvnou podmienkou; (vi) je neprijateľnou zmluvnou podmienkou ustanovenie zmluvy o hypotekárnom úvere, ktoré umožňuje banke zmeniť úrokovú sadzbu, ak takúto úpravu v čase uzavretia zmluvy vyžadoval § 75 ods. 4 písm. d) zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o bankách“. Dovolateľka po zrekapitulovaní skutkového stavu, k namietanému nesprávnemu právnemu posúdeniu, poukázala na právny názor vyplývajúci z uznesenia najvyššieho súdu z 21. októbra 2020 sp. zn. 4Cdo/141/2020 z ktorého vyplýva, že „niet sporu o tom, že zmluvná podmienka, ktorá oprávňuje dodávateľa finančných služieb z vážneho objektívneho dôvodu zmeniť úrokovú sadzbu, ak sa súčasne zaviazá bez zbytočného odkladu o tom a o možnosti spotrebiteľa vypovedať spotrebiteľskú zmluvu písomne informovať a ak spotrebiteľ má právo bezodplatne a s okamžitou účinnosťou vypovedať túto zmluvu, nie je neprijateľnou zmluvnou podmienkou, keďže ju spod skutkovej podstaty neprijateľnosti výslovne vyčleňuje § 53 ods. 15 písm. a) Občianskeho zákonníka (bod 18)“. Podotkla, že s uvedenou právnou otázkou sa odvolací súd nezaoberal, napadnutým rozhodnutím sa odchýlil od právneho názoru vyplývajúceho z rozhodnutia najvyššieho súdu a otázku nesprávne vyriešil. Pokiaľ by sa chcel dovolací súd od tohto právneho názoru odchýliť, je povinný vec postúpiť na rozhodnutie veľkému senátu v zmysle § 48 ods. 1 CSP (m. m. uznesenie Veľkého senátu obchodnoprávného kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1VObd/1/2020). K právnej otázke uvedenej pod (ii) dovolateľka tvrdila, že vo vzťahu k priznaniu nároku na náhradu škody (rovnako aj finančného zadosťučinenia) žalobcovia neunesli povinnosť tvrdenia a ani dôkazné bremeno i napriek tomu, že počas celého konania boli právne zastúpení advokátom, v dôsledku čoho sa voči nim podľa § 291 CSP neuplatnilo ani ustanovenie § 296 CSP. S poukazom na čl. 7 ods. 1 Základných princípov CSP poznamenala, že ak právny zástupca žalobcov vyjadril výslovný nesúhlas s určitým právnym posúdením, prezentoval, že sa takéhoto nároku nedomáhali, nebol súd oprávnený rozhodnúť inak. V opačnom prípade by došlo k porušeniu čl. 11 ods. 1 Základných princípov CSP, keďže úkony strán neposúdil s prihliadnutím na ich obsah a vôľu, ale s prihliadnutím na „vôľu súdu“. V tejto súvislosti podotkla, že nie je prípustné a v rozpore so zásadou dispozitívnosti, aby súd z vlastnej iniciatívy rozhodol o inej právnej kvalifikácii skutku proti vôli žalobcov (sp. zn. 5Cdo/196/2009, 3Cdo/27/2018). Zároveň podľa názoru dovolateľky súdy nižších inštancií pri aplikácii princípu *iura novit curia*, nepostupovali správne, ak na základe skutkových tvrdení, ktoré neboli predmetom žalobného návrhu, priznali nárok, ktorý považovala za nárok *ultra petitem*. Zo skutkových tvrdení žalobcov vyplynulo, že sa domáhali nároku na náhradu škody, preto im nemožno priznať nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia na základe rozdielných skutkových tvrdení. K tretej otázke vymedzenej pod (iii) týkajúcej sa prednosti vzájomne aplikovaných právnych predpisov, ktorú otázku je nutné vyriešiť kvôli správnej aplikácii ustanovení zákona o bankách v porovnaní s ustanoveniami o spotrebiteľských zmluvách (§ 52 a nasl. Občianskeho zákonníka) podotkla, že riešenie tejto otázky úzko súvisí s právnou otázkou uvedenou pod (vi). Argumentovala tým, že súdy vôbec nezohľadnili, že nešlo o „bežnú zmluvu“, ale o zmluvu o hypotekárnom úvere, ktorej náležitosti sú stanovené osobitným predpisom. Citujúc § 75 ods. 4 písm. d) zákona o bankách, bola banka povinná zahrnúť do zmluvy ustanovenie, podľa ktorého bola oprávnená meniť výšku dohodnutej úrokovej sadzby (bod 4.5 a 4.6 zmluvy). V nadväznosti na znenie smernice Rady 93/13/EHS bolo sporné ustanovenie sformulované tak, aby klient (spotrebiteľ) bol oprávnený splatiť úver bez poplatkov. Postup banky pri zmene výšky úrokovej sadzby, po skončení doby fixácie

následne upravilo ustanovenie § 75 ods. 6 zákona o bankách v znení novely vykonanej zákonom č. 46/2011 Z. z. s účinnosťou od 1. apríla 2011. Z uvedeného je zjavné, že banky mali povinnosť voči klientovi pravidelne prehodnocovať výšku úrokovej sadzby, ak nebola sadzba dohodnutá na určitý čas a v prípade nesúhlasu s určenou sadzbou umožniť klientovi splatenie úveru bez poplatkov. Išlo pritom o postup, ktorý považovali žalobcovia za porušenie zmluvy, za ktorý má patriť uplatnená náhrada. V kontexte uvedeného následne dovolateľka prezentovala vlastné odpovede na nastolené dovolacie otázky: (i) zmluvná podmienka, ktorá oprávňuje banku z objektívneho dôvodu zmeniť úrokovú sadzbu úveru, ak je banka povinná písomne bez zbytočného odkladu informovať o takejto zmene a o možnosti vypovedať zmluvu spotrebiteľa a ak má z dôvodu takejto zmeny spotrebiteľ právo zmluvu vypovedať s okamžitou účinnosťou a bez poplatku, nie je neprijateľnou zmluvnou podmienkou; (ii) právne zastúpeným žalobcom (spotrebiteľom) nemôže súd ex offio priznať nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia namiesto nároku na náhradu škody alebo na primerané finančné zadostučinenie, ak výslovne tvrdia, že takýto nárok nepožadovali; (iii) ustanovenie, ktoré má základ v osobitnom právnom predpise aplikovanom na daný právny vzťah nemôže byť posudzované ako neprijateľná zmluvná podmienka; (viď) ustanovenie zmluvy o hypotekárnom úvere, ktoré umožňuje banke zmeniť úrokovú sadzbu, ak takúto úpravu vyžadoval v čase uzavretia zmluvy § 75 ods. 4 písm. d) zákona o bankách nie je neprijateľnou zmluvnou podmienkou. Na základe uvedených dôvodov navrhla napadnuté rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

5. Žalobcovia písomné vyjadrenie k dovolaniu nepredložili.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“) príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v ktorej neprospech bolo napádané rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP, dospel k záveru, že dovolanie je nielen prípustné, ale aj dôvodné.

7. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

8. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP. Z citovaného ustanovenia *expressis verbis* vyplýva, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, tak takéto rozhodnutie nemožno úspešne napadnúť dovolaním.

9. Podľa § 420 CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

11. Podľa § 440 CSP dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný.

12. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP sú zásah súdu do práva strany sporu a nesprávny procesný postup súdu reprezentujúci takýto zásah znemožňujúci procesnej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstata práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v

konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky a ich spravodlivé rozhodnutie (I. ÚS 26/94).

13. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. V zmysle uvedeného ustanovenia treba za nesprávny procesný postup považovať postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnoprávnemu rámcu, a tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

14. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov v tom - ktorom konkrétnom konaní, pričom miera tohto porušenia znamená porušenie práva na spravodlivý proces; jeho súčasťou je aj náležité odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 559/2018, III. ÚS 47/2019).

15. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda proces prejednávania sporu znemožňujúci strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mariaci možnosti jej aktívnej účasti na konaní (R 129/1999, rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/6/2014, 3Cdo/38/2015, 5Cdo/201/2011, 6Cdo/90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritornú rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku. Pod nesprávnym procesným postupom súdu treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa znemožnila strane realizácia tých procesných práv, ktoré majú slúžiť na ochranu a obranu jej práv a záujmov v tom-ktorom konkrétnom konaní, pričom miera tohto porušenia bude znamenať nespravodlivý proces.

16. V rámci uplatneného dovolacieho dôvodu v zmysle § 420 písm. f) CSP dovolateľka namietala konanie odvolacieho súdu v rozpore s § 386 až § 395 CSP. Dôvodila, že rozsah odvolacieho prieskumu determinuje odvolateľ, pričom v danom prípade sa žiadna zo strán doplnenia výroku a ani „opravy“ rozsudku nedomáhala. Ide o kogentné verejnoprávne normy, ktoré si nemôže odvolací súd svojvoľne prispôbovať a konať vlastným arbitrárnym spôsobom, pre rozpor so základným ústavným princípom legality výkonu štátnej moci. Zároveň namietala nedostatočné vysporiadanie sa s uplatnenou zásadnou argumentáciou vo vzťahu k posúdeniu bodu 4.5 zmluvy o úvere ako neprijateľnej zmluvnej podmienky a aplikáciou § 53 ods. 15 písm. a) Občianskeho zákonníka, na zohľadnenie ktorej poukázal najvyšší súd v uznesení z 21. októbra 2020 sp. zn. 4Cdo/141/2020.

17. Podľa § 387 ods. 3 CSP odvolací súd sa v odôvodnení musí zaoberať aj podstatnými vyjadreniami strán prednesenými v konaní na súde prvej inštancie, ak sa s nimi nevysporiadal v odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie. Odvolací súd sa musí v odôvodnení vysporiadať s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní.

18. Civilný sporový poriadok umožňuje odvolaciemu súdu použiť tzv. skrátené odôvodnenie v rozsudku v prípade, ak sa v celom rozsahu stotožní s odôvodnením napadnutého rozhodnutia. V takom prípade sa môže obmedziť v odôvodnení len na konštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia a prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti ďalšie dôvody. Zákon však vyžaduje, aby aj v prípade skráteného odôvodnenia odvolací súd zaujal jasné stanovisko k podstatným vyjadreniam strán predneseným v konaní na súde prvej inštancie, pokiaľ sa s nimi nevysporiadal v odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie. Povinnosťou odvolacieho súdu je zároveň vysporiadať sa v odôvodnení rozhodnutia s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní. Za podstatný je potrebné považovať taký argument, ktorý je relevantný, teda má vecnú súvislosť s prejednávanou vecou a zároveň je takej povahy, že v

případe jeho preukázania (samostatne alebo v spojitosti s ostatnými okolnosťami) môže priniesť rozhodnutie priaznivejšie pre odvolateľa (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. (Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, 1296 s.).

19. Z obsahu uplatnených námietok žalovanou v odvolaniach (v spise na č. I. 205 a 239) je nepochybné, že dovolateľka okrem iného namietala nedostatočné vysporiadanie sa s jej právnou argumentáciou, ktorá primárne vychádzala z princípu zmluvnej voľnosti účastníkov zmluvy o úvere a z adekvátnosti zvýšenia úrokovej sadzby. Trvala na tom, že zmluva o úvere ju oprávňovala jednostranne meniť úrokovú sadzbu, čo je štandardom vo všetkých bankových inštitúciách - tzv. refixácia úroku, pričom limitom tejto zmeny je adekvátnosť. Namietala právnu interpretáciu článku 4 bodu 4.5 zmluvy o úvere, pričom poukázala na to, že je nevyhnutné interpretovať predmetný článok v súlade so všeobecne akceptovanými výkladovými pravidlami v zmysle § 35 a § 37 Občianskeho zákonníka. Zároveň podotkla, že judikovanie povinnosti zdržať sa používania uvedenej podmienky v úverových zmluvách je spôsobilé vážne ohroziť jej podnikateľskú činnosť na škodu jej klientov. Okrem toho je v zjavnom rozpore s § 75 ods. 4 písm. d) zákona o bankách, ktorý výslovne stanovuje, že zmluva bude obsahovať podmienky, pri ktorých splnení môže byť upravená výška ročnej percentuálnej úrokovej sadzby. Napokon podotkla, že žalobcovi v konaní neuviedli ani nepreukázali, že by žalovanou určená úroková sadzba nebola primeraná aktuálnemu stavu na trhu a porovnateľná s inými úrokovými sadzbami ponúkanými v rovnakom segmente úverových produktov s inými bankovými subjektmi.

20. Odvolací súd i napriek tomu, že posúdenie zmluvnej podmienky uvedenej v článku 4 bodu 4.5 zmluvy o úvere považoval v spore za kľúčové, vo vzťahu k tejto námietke citujúc § 53 ods. 3 písm. i) Občianskeho zákonníka považoval termín „zmeny miery rizika klienta“ vyjadrený neurčito, abstraktne. Dôvodil, že ak taký termín v sebe obsahuje možnosť rozdielného výkladu, resp. tento termín sa v zmluve nešpecifikuje na účely zmluvy, vytvára to pre zmluvné strany neistotu ohľadom ich právneho postavenia. V kontexte uvedeného s poukazom na judikatúru SD EÚ vo veci C-92/11, C-359/11 a C-400/11 poznamenal, že pri spotrebiteľských zmluvách a jednostrannej zmene zmluvných podmienok zo strany dodávateľa, zmluva musí obsahovať dôvod a spôsob jednostrannej zmeny zmluvných podmienok, pričom musí umožňovať spotrebiteľovi za konkrétnych podmienok skutočne zrealizovať možnosť jej zrušenia. V opačnom prípade sa jedná o dôvod uvedený iba pro formu, čo nie je v súlade s citovaným ustanovením a judikatúrou súdov k nemu nadväzujúcou. Ak žalovaná na takomto dôvode jednostranne zmenila zmluvné podmienky, konala tak na základe dôvodu, ktorý umožňoval zahrnúť pod neho rôzne, nevylučujúce svojvoľné okolnosti znamenajúce zvýšenie úrokovej sadzby, teda aj netransparentné zvýšenie úrokovej sadzby, čo už konštruje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (bod 13 až 18 odôvodnenia napadnutého rozhodnutia).

21. Vychádzajúc z uvedeného teda vyplýva, že dovolateľka v súvislosti s uplatnenou vadou zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP dôvodne namietala náležité nevysporiadanie sa s podstatnou argumentáciou uplatnenou v odvolaní, týkajúcou sa posúdenia neprijateľnej zmluvnej podmienky uvedenej v článku 4 bod 4.5 zmluvy o úvere. Odôvodnenie napadnutého rozsudku nedáva dostatočnú odpoveď na uplatnenú podstatnú argumentáciu žalovanej (uvedenú v bode 21) v zmysle 387 ods. 3 v spojení s § 393 ods. 2 CSP, lebo zhodnotenie skutkových okolností danej veci nezodpovedá konkrétne dojednaným zmluvným podmienkam vyplývajúcim zo zmluvy o úvere uzavretej medzi stranami sporu (v spise na č.l. 8). Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Všeobecný súd by mal vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí rovnako ako závery, ku ktorým na ich základe dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z materiálnej ochrany zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov konania (IV. ÚS 1/2002, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09, I. ÚS 501/11).

22. Dodržiavanie povinnosti rozhodnutie náležite odôvodniť má zaručiť transparentnosť rozhodovania súdov, lebo každý má právo na rozhodnutie podľa relevantnej právnej normy (čl. 2 ods. 2 Základných princípov CSP). Súd je preto povinný na zákonom predpokladané a umožnené procesné úkony strany sporu primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať (II. ÚS 675/2014). Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky

rozhodnutia (III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplyvajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy resp. čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“, I. ÚS 243/07). Vecná spojitosť odôvodnenia rozhodnutia s princípom práva na spravodlivý proces garantuje každému účastníkovi konania, že vydaný rozsudok musí spĺňať limity zrozumiteľného, určitého a logicky odôvodneného rozsudku.

23. V zmysle judikatúry ústavného súdu riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Nedostatok vysporiadania sa s podstatnými tvrdeniami žalovanou uvedenými v odvolaní v napadnutom rozsudku odvolacieho súdu je tak závažným nedostatkom tohto rozhodnutia, ktorého intenzita sama osebe zakladá porušenie jej procesných práv v takej miere, že možno konštatovať porušenie práva na spravodlivý proces. Odvolací súd je povinný vysporiadať sa v odôvodnení svojho rozhodnutia s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní aj v prípade tzv. skráteného odôvodnenia rozhodnutia podľa § 387 ods. 2 CSP (III. ÚS 314/2018, IV. ÚS 372/2020).

24. Rovnako Európsky súd pre ľudské práva stabilne judikuje, že súdne rozhodnutia musia v dostatočnej miere uvádzať dôvody, zároveň však nevyžaduje, aby na každý argument strany bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia, ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija proti Španielsku z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani proti Španielsku z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis proti Grécku z 29. mája 1997, Higgins proti Francúzsku z 19. februára 1998). Z práva na spravodlivú súdnu ochranu vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska proti Španielsku z 29. apríla 1993, II. ÚS 410/06, I. ÚS 736/2016).

25. Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

26. Podľa čl. 2 ods. 1 a 2 Základných princípov CSP ochrana ohrozených alebo porušených práv a právom chránených záujmov musí byť spravodlivá a účinná tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty. Právna istota je stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít; ak takej ustálenej rozhodovacej praxe niet, aj stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý spravodlivo.

27. Podľa čl. 16 ods. 1 a 3 Základných princípov CSP súd postupuje a rozhoduje v súlade s platnými a účinnými právnymi predpismi pri zohľadnení ich vzájomného vzťahu a v súlade so základnými princípmi tohto zákona. V konaní o opravnom prostriedku a v ďalšom konaní nemôže byť rozhodnuté nepriaznivejšie pre stranu, ktorá opravný prostriedok uplatnila.

28. Civilné sporové konanie je ovládané princípom legality, ktorý znamená viazanosť súdu a sudcu zákonom. Novo koncipovaný princíp procesnej úpravy obsiahnutý v článku 16 ods. 3 Základných princípov CSP normuje tzv. zákaz zmeny k horšiemu (*reformatius in peius*). Súd konajúci a rozhodujúci o uplatnenom opravnom prostriedku nemôže zásadne rozhodnúť horšie, ako pre uplatniteľa opravného prostriedku. Uplatnenie tohto princípu vyplýva z dispozičného princípu, ktorý znamená, že ak subjekt požaduje revidovanie pôvodného rozhodnutia, legitímne očakáva, že v konaní o opravnom prostriedku nebude rozhodnuté preň nepriaznivejšie. V podstate je princíp zákazu *reformatius in peius* derivátom princípu legitímnych očakávaní (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár, Praha : C. H. Beck, 2016, s.70).

29. Podľa § 380 CSP odvolací súd je odvolacími dôvodmi viazaný. Na vady, ktoré sa týkajú procesných podmienok, prihliadne odvolací súd, aj keď neboli v odvolacích dôvodoch uplatnené.

30. V sporovom konaní je odvolací súd viazaný rozsahom, v akom odvolateľ napáda rozhodnutie súdu prvej inštancie. V odvolacom konaní sa tak dispozičná zásada prejavuje tým, že odvolací súd je viazaný rozsahom odvolania, t. j. že odvolanie prejedná len v medziach, v akých ho odvolateľ napáda.

31. Z obsahu spisu vyplýva, že odvolací súd konajúci na základe podaných odvolaní stranami sporu, vrátil vec súdu prvej inštancie bez vecného vybavenia z dôvodu predčasného predloženia a to prípisom

zo 17. októbra 2019 (v spise na č. I. 222). Uložil súdu prvej inštancie vydať doplniaci rozsudok, týkajúci sa určujúceho výroku v zmysle § 298 ods. 2 CSP z dôvodu, že z odvolania žalovanej nepochybne vyplýva, že súd prvej inštancie v zmysle § 298 ods. 2 CSP určil zmluvnú podmienku uvedenú v bode 4.5 zmluvy o úvere za neprijateľnú a neplatnú, pričom v súlade s citovaným ustanovením opomenul túto skutočnosť uviesť vo výroku rozsudku. Následne súd prvej inštancie vydal doplniaci rozsudok č. k. 6Csp/20/2016-232 zo 4. novembra 2019, proti ktorému podala odvolanie žalovaná. Vychádzajúc z uvedeného dovolací súd považoval procesný postup odvolacieho súdu, ktorý vrátil vec súdu prvej inštancie na vydanie doplnacieho rozsudku v zmysle § 225 CSP za nesprávny, v rozpore s ustanoveniami § 380 CSP, § 386 až § 391 CSP. Z obsahu podaného odvolania žalovanou proti rozsudku súdu prvej inštancie č. k. 6Csp/20/2016-198 z 23. augusta 2017 nevyplýva, že by sa žalovaná domáhala vydania doplnacieho rozsudku. V podanom odvolaní okrem iného namietala porušenie práva na spravodlivý proces z dôvodu konania v rozpore s procesnými predpismi, spočívajúceho v opomenutí uviesť znenie článku 4 bodu 4.5 zmluvy o úvere v zmysle § 298 ods. 2 CSP vo výroku rozsudku. V tejto súvislosti dôvodila, že právnym základom priznanej sumy žalobcom, bolo právo na vydanie bezdôvodného obohatenia zo spotrebiteľskej zmluvy a určenia neprijateľnej zmluvnej podmienky (článku 4 bodu 4.5 zmluvy o úvere). Namietanú vadu konania žalovanou v odvolaní nebolo možné považovať za procesný návrh na doplnenie rozsudku v zmysle § 225 CSP, pokiaľ sa takéhoto určovacieho petitu v žalobnom návrhu, ani v priebehu konania (ani v podanom odvolaní) nedomáhali samotní žalobcovia ako dominus litis (§ 216 CSP). Posudzovanie neprijateľnosti zmluvných podmienok v spotrebiteľskej zmluve z úradnej povinnosti v zmysle § 298 CSP, neznamená povinnosť súdu, ale možnosť vysloviť v rozhodnutí vo veci samej, že určitá zmluvná podmienka je neprijateľná. Pokiaľ aj súd prvej inštancie dospel k záveru o neprijateľnosti niektorej (alebo viacerých) z dojednaných zmluvných podmienok, uvedené zistenie môže ostať v rovine prejudiciality, preto jej určenie nemusí byť vyjadrené vo výrokovej časti rozhodnutia, ak vyplýva z jeho odôvodnenia (napr. sp. zn. 2Cdo/27/2020, 5Cdo 218/2021).

32. Právna úprava prípustnosti odvolania vylučuje možnosť napadnúť odvolaním to, že súd nerozhodol o niektorej časti predmetu konania, o trovách konania alebo o predbežnej vykonateľnosti, teda „neuvedenie“ príslušného rozhodnutia vo výroku rozsudku (Najvyšší súd Českej republiky sp. zn. 33 Cdo 1150/2013).

33. K otázke ústavného základu zákazu reformatius in peius, ústavný súd v uznesení sp. zn. III. ÚS 347/2020 zo 14. marca 2023 uviedol, že z dôvodu ústavnej koncepcie základného práva na súdnu ochranu, ktoré je vďaka ústavnej požiadavke zákonného určovania medzi na jeho uplatnenie (čl. 51 ods. 1 ústavy), čo sa týka obsahu, úzko späté s princípom legality konania orgánov verejnej moci (čl. 2 ods. 2 ústavy) je potrebné ústavnú relevanciu zákazu reformatius in peius priznať. Popísaný ústavný konštrukt ústi aj do viackrát judikovaného názoru ústavného súdu, podľa ktorého základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy všeobecný súd nemôže porušiť, ak koná vo veci v súlade s procesnoprávnymi predpismi upravujúcimi postupy v občianskoprávnom (v súčasnosti civilnoprávnom) konaní (II. ÚS 122/05). Ak všeobecný súd koná v rozpore s procesnoprávnymi predpismi upravujúcimi postupy v súdnom konaní, môže dôjsť k porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie (III. ÚS 116/09), i základného práva na súdnu ochranu. Prieskum rešpektovania zákazu reformatius in peius je z uvedených dôvodov v konaní o ústavnej sťažnosti in abstracto možný.

34. V kontexte uvedeného dovolací súd konštatuje, že odvolací súd nesprávnym procesným postupom zaťažil konanie vadou zmätočnosti, v dôsledku ktorej došlo k porušeniu procesných práv žalovanej (čl. 16 ods. 1 v spojení s čl. 2 ods. 2 Základných princípov CSP, čl. 2 ods. 2 ústavy) v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

35. Podľa § 439 CSP dovolací súd je rozsahom dovolania viazaný okrem prípadov, ak a) od rozhodnutia o napadnutom výroku závisí výrok, ktorý dovolaním nebol dotknutý, b) ide o nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 a dovolanie podal len niektorý zo subjektov, c) určitý spôsob usporiadania vzťahu medzi stranami vyplýva z osobitného predpisu.

36. Uznesením č. k. 6Csp/20/2016-290 z 26. mája 2021 súd prvej inštancie uložil žalovanej povinnosť

zaplatiť právnenému zástupcovi žalobcov trovy konania vo výške 329,92 eura, ktoré uznesenie nadobudlo právoplatnosť 16. júna 2021.

37. Vydanie uznesenia o náhrade trov konania v konkrétnej výške je jednostranne závislé od existencie právoplatného rozhodnutia vo veci. Zrušením rozsudku odvolacieho súdu uznesenie o výške náhrady trov konania ako závislé rozhodnutie stratilo svoj podklad. Bez nadväznosti na predchádzajúce (zrušené) rozhodnutie by zostalo uznesenie o výške náhrady trov konania osamotené, strácalo by rozumný zmysel, čo by zároveň odporovalo princípu právnej istoty (sp. zn. 4Obdo7/2018, 3Obo/9/2017). Závislým výrokom môže byť nielen dovolaním dotknutý výrok, tvoriaci súčasť napadnutého rozhodnutia, ale aj výrok, ktorý je obsahom iného, samostatného rozhodnutia v danej veci (R 73/2004).

38. Na základe uvedených dôvodov dovolací súd napadnutý rozsudok v potvrdzujúcom vyhovujúcom výroku v spojení s doplniacim rozsudkom zrušil v súlade s § 449 ods. 1 CSP a vec v rozsahu zrušenia vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie v súlade s § 450 CSP. Zároveň zrušil aj uznesenie o trovách konania ako závislý výrok od rozhodnutia vo veci samej (§ 439 písm. a) CSP. Z dôvodu dôvodne uplatnenej vady zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP sa dovolací súd následne ďalším uplatneným dovolacím dôvodom v zmysle § 421 ods. 1 CSP vecne nezaoberal.

39. V ďalšom konaní bude úlohou odvolacieho súdu opätovne prejednať a rozhodnúť o odvolaniach žalovanej proti vyhovujúcemu výroku a doplniaciemu rozsudku v zmysle podaných odvolaní, ktorých rozsahom je odvolací súd viazaný (§ 380 CSP). Výsloveným právnym názorom vyplývajúcim z tohto uznesenia je odvolací súd viazaný (§ 455 CSP).

40. O trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania rozhodne odvolací súd v súlade s § 453 ods. 3 CSP.

41. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.